20.10.2020

CMI, Suomen Lähetysseura ja KUA: Yhteislausunto ulkoasiainvaliokunnalle

CMI, Suomen Lähetysseura ja KUA kiittävät mahdollisuudesta ja toimittavat yhteisen lausunnon aiheesta UTP 28/2013 vp Valtioneuvoston selvitys Suomen kansallisen toimintaohjelman toimeenpanosta; Naiset, rauha ja turvallisuus.

Vuosi 2020 on YK:n päätöslauselman 1325 kahdeskymmenes juhlavuosi. Onkin laajasti tunnustettu, että kestävä rauha ei ole mahdollista ilman naisten tasavertaista osallistumista ja johtajuutta rauhantyön eri tasoilla. Edistyksestä huolimatta agendan toimeenpanossa on edelleenkin isoja haasteita, joita koronakriisi ja maailmanpolitiikan viimeaikaiset muutokset ovat entisestään korostaneet.

Globaalilla normatiivisella tasolla 1325 agendasta puhutaan paljon, mutta naisia nähdään esimerkiksi virallisissa rauhanneuvotteluissa yhä harvoin. Tämän tilanteen muuttamiseksi tarvitaan käytännön tekoja ja yhteistä poliittista tahtoa esimerkiksi EU:n ja YK:n tasolla.

Naiset, rauha ja turvallisuus on yksi Suomen ulkopolitiikan keskeisiä painopisteitä. Siinä yhdistyy kaksi Suomelle keskeistä teemaa: sukupuolten välinen tasa-arvo ja rauhan edistäminen. Suomella ja suomalaisilla järjestöillä onkin tunnustettu rooli 1325 agendan puolestapuhujana ja edistäjänä. Suomi on profiloitunut paikallisten kansalaisyhteiskuntien, moniäänisten naisliikkeiden ja -toimijoiden kumppaneina. Suomen malli, joka perustuu tiiviille yhteistyölle ja kumppanuudelle kansalaisjärjestöjen kanssa, on erityinen. Suomi osoittaa vahvaa sitoutumistaan 1325 agendaan toteuttamalla jo kolmatta kansallista toimintaohjelmaansa yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa, ja tälle pohjalle on hyvä rakentaa.

Tätä työtä ja Suomen panosta tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan. Koronakriisi on entisestään korostanut naisten avainasemaa kriiseihin vastaamisessa mutta toisaalta myös nostanut esille erityisesti naisten kohtaamat moninaiset haasteet, rajoitukset ja heihin kohdistetun väkivallan ja siten tarpeen pitkäjänteiselle työlle naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseksi. Naisten liikkeet ja järjestöt ovat olleet etulinjassa vastaamassa pandemiaan ja sen vaikutuksiin niin yhteisö- kuin kansallisella tasollakin. Nämä toimijat tarvitsevat kuitenkin pitkäkestoista ja joustavaa tukea työlleen, mutta myös poliittista tukea ja tunnustusta sekä suojelua. Huolena on, että koronakriisi ohjaa huomiota ja rahoitusta pois pitkäkestoisesta työstä naisten oikeuksien, tasa-arvon ja kestävän rauhan edistämiseksi.

1325 agendaa varjostaa myös monenkeskisen maailmanjärjestyksen horjuminen ja kansalaisyhteiskunnan kapeneva tila globaalisti. Uhkana ovat kasvavat äänenpainot, jotka haastavat kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää sekä ihmisoikeuksia, mukaan lukien saavutettuja voittoja naisten oikeuksissa. Monissa maissa kansalaisyhteiskunnan tila on pienentynyt ja naisten oikeuksissa otetaan takapakkia.

Järjestöjen yhteiset suositukset:

- Huomioiden maailmanpolitiikan murrokset ja koronakriisin pitkäaikaiset vaikutukset, **on ensisijaisen tärkeää turvata pitkäkestoinen tuki naisten rauhantyölle ja 1325 työlle.** Naiset kansalaisyhteiskunnan toimijoina ovat etulinjassa kriiseihin vastaamisessa, kuten nyt koronakriisissä. **He kuitenkin tarvitsevat poliittista tukea, tunnustusta, suojelua sekä myös joustavaa taloudellista tukea työlleen kestävän rauhan edistämiseksi.** Näiden naisten ja yhteisesti tunnustettujen arvojen globaaleja puolustajia tarvitaan entistä enemmän.

- Suomi on profiloitunut kansainvälisesti agendan vahvana tukijana ja tälle pohjalle on hyvä rakentaa. **Suomella ja suomalaisilla järjestöillä on vahva rooli 1325 agendan muuttamisessa käytännön teoiksi paikallisten**

naisjärjestöjen ja rauhanliikkeiden vahvistamiseksi sekä rauhanvälittäjänaisten tukemiseksi. Erityisesti agendan toimeenpanon riittävä resurssointi on keskeistä.

- **Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpano ei ole erillistä tasa-arvotyötä, vaan keskeinen osa globaalin rauhan ja turvallisuuden kokonaisvaltaista tukemista.** Osallistavat rauhanprosessit luovat edellytyksiä rauhansopimusten laajalle yhteiskunnalliselle hyväksynnälle ja omistajuudelle sekä tasoittavat tietä tasa-arvoisempaa ja demokraattisempaa yhteiskuntakehitystä kohti. **Suomalaiset järjestöt toimivat hauraissa ja konfliktimaissa paikallisen kansalaisyhteiskunnan tukena linkittäen humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön, rauhanvälityksen sekä pitkäjänteisen rauhantyön**.

- **Suomella on mahdollisuus olla kokoaan suurempi maailmalla toimimalla kansainvälisen sääntöpohjaisen ihmisoikeussopimuskehikon ja –normiston edistäjänä sekä 1325 agendan puolustajana ja edistäjänä.** Suomen lähestymistapa, joka hyödyntää niin ministeriöiden kuin kansalaisjärjestöjen erityisvahvuuksia täydentävyyden periaatteella, antaa tälle vahvan pohjan. Suomen tulisi miettiä, miten eri suomalaisia toimia voitaisiin koordinoida entistäkin paremmin ja suomalaista osaamista ja verkostoja kehittää yhdessä synergioita syventäen. Uusi rauhanvälityskeskus voi tarjota tälle mahdollisuuksia.